

Nr 123.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1935 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

(3:e avd.)

I den till riksdagen avlätna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t *dels* bland utgifter för kapitalökning, bilaga 2, under rubriken »Statens allmänna fastighetsfond», punkt 2, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1935/1936 beräkna ett reservationsanslag av 4,525,000 kronor, vilket anslag förutsatts skola täckas av lånemedel, *dels ock* under femte huvudtiteln, punkt 89, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för samma budgetår beräkna ett reservationsanslag av 81,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 1 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 163, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

I) besluta, att vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 1,165,000 kronor;

II) besluta, att vid Vipeholms sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor jämte ett bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 770,000 kronor;

III) besluta, att vid Salberga sjukhus i Sala skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras fyra bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 217,000 kronor;

IV) besluta, att anslutning av avloppsledning för S:t Lars sjukhus i Lund till Lunds stads avloppsledning och reningsverk skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag anordnas för en beräknad kostnad av högst 158,500 kronor;

V) besluta, att vid akademiska sjukhuset i Uppsala skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag upprättas en psykiatrisk klinik, förlagd å det för densamma föreslagna området av stads-

ägorna 690 och 367, dock under förutsättning att sådan omläggning av södra infartsvägen till Uppsala beslutas, att det för kliniken avsedda området ej av nämnda väg skiljes från akademiska sjukhusets område, samt Uppsala stad förbinder sig att hava fullbordat vägomläggningen till dess kliniken är färdig att tagas i bruk,

besluta, att klinikens anslutning till akademiska sjukhuset och dess upprätthållande såsom avdelning av sjukhuset sker enligt av departementschefen förordade grunder,

ävensom besluta, att byggnader för kliniken och till densamma hörande personalbostäder skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras för en beräknad kostnad av högst 1,597,000 kronor;

VI) bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens allmänna fastighetsfond» till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 3,223,250 kronor, att utgå av lånemedel, samt

VII) under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, till Inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 79,000 kronor.

Utskottet redogör till en början för Kungl. Maj:ts förslag i samtliga förevarande frågor för att därefter i ett sammanhang angiva sin ställning till desamma.

Inledning.

I proposition nr 165 till 1928 års riksdag framlades en plan för anskaffande av nya platser för den statliga sinnessjukvården, enligt vilken plan den rådande bristen på vårdplatser å de statliga sinnessjukanstalterna skulle fyllas medelst genomförande av ett i planen ingående byggnadsprogram. Enligt detta program skulle genom uppförande av nya sinnessjukhus samt vissa omändrings- och utvidgningsarbeten vid äldre hospital antalet vårdplatser ökas med omkring 4,800 för sinnessjuka och omkring 1,000 för sinnesslöa. Byggnadsarbetena skulle utföras under en tid av tio år och medföra en total kostnad av i runt tal 39,500,000 kronor.

Den sålunda framlagda planen blev i sina huvuddrag godkänd av riksdagen (skrivelse nr 287).

I proposition nr 150 till 1930 års riksdag föreslogos vissa ändringar i planen. Ändringarna, som närmare framgingo av en vid propositionen fogad översikt över beräknade kostnader för nyanskaffning av hospitalsplatser m. m. under budgetåren 1928/1929—1937/1938, inneburo framförallt en ökning av antalet vårdplatser för sinnesslöa till omkring 1,900 samt en höjning av totala kostnaderna till i runt tal 48,200,000 kronor.

Mot de föreslagna ändringarna i 1928 års plan gjorde riksdagen icke någon erinran. Ej heller föranledde den vid propositionen fogade översikten annan anmärkning än den, som följde av riksdagens beslut att den i översikten

upptagna sinnesslöanstalten i Lund skulle påbörjas tidigare än i propositionen avsetts (skrivelse nr 361).

Alltsedan budgetåret 1928/1929 har riksdagen för fullföljande i huvudsak av omförmälda plan årligen beviljat betydande anslag. De anslagsbelopp, som sålunda anvisats, framgå av följande tablå.

1928/1929.....	3,500,000	1932/1933.....	6,250,000
1929/1930.....	4,100,000	1933/1934.....	7,187,800
1930/1931.....	4,700,000	1934/1935.....	2,905,500
1931/1932.....	6,400,000		

De för budgetåren 1928/1929—1932/1933 anvisade beloppen hava beviljats under femte huvudtiteln såsom extra reservationsanslag till hospitalsbyggnader.

Av de för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 anvisade beloppen, 7,187,800 kronor respektive 2,905,500 kronor, har större delen eller 6,592,800 kronor respektive 2,660,500 kronor beviljats såsom ett reservationsanslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, medan en mindre del eller 595,000 kronor respektive 245,000 kronor anvisats såsom extra reservationsanslag till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. Det förra av dessa anslag har uppförts bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Fonden för förlag till statsverket», att täckas av länemedel. Det senare av anslagen har däremot uppförts under femte huvudtiteln.

Ny- och ombyggnader vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 3—6, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 18 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

Den 27 juni 1930 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 150 till 1930 års riksdag förordat förslag för en beräknad kostnad av högst 3,807,600 kronor utföra vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö, omfattande bland annat om- och tillbyggnad av den vid sjukhuset befintliga köksbyggnaden samt nyinredning av de sålunda utvidgade kökslokalerna ävensom utvidgning av tvättinrättningens lokaler.

Kungl. Maj:t föreskrev vidare den 30 juni 1933 att nyssnämnda köksbyggnad skulle i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 4 maj 1933 framlagt, av riksdagen godkänt förslag förses med elektriska spislar och stekapparater, i stället för, såsom ursprungligen avsetts, koleldade sådana. Samtidigt anbefalldes Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att tillse att, därest även med sträng sparsamhet ifrågavarande köksbyggnads förseende med elektrisk utrustning icke skulle kunna genomföras inom ramen för de ursprungligen beräknade totalkostnaderna för samtliga år 1930 beslutade arbeten vid sjukhuset, den uppkommande merkostnaden i varje fall komme att hållas så låg, som förhållandena medgäve. Enligt sedermera av byggnadsstyrelsen gjord anmälan komme köksbyggnadens elektriska utrustning att medföra en merkostnad av 18,650 kronor.

Den 30 juni 1934 föreskrev Kungl. Maj:t, att sjukhusets tvättnrättning m. m. skulle anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 7 september 1933 framlagt, av departementschefen tillstyrkt ändringsförslag, varemot riksdagen icke haft något att erinra. Förslaget genomförande beräknades medföra en merkostnad av 45,000 kronor.

För utförande av arbetena har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut ställt till byggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av högst 3,672,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1934 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om beredande av medel för nästa budgetår för byggnadsarbetenas slutförande. Byggnadsstyrelsen har därvid, med förmålan att i styrelsens uppdrag icke inginge utförandet av vägar och stängsel för den nyuppförda byggnadsgruppen, beräknat kostnaderna härför till 55,500 kronor. Totalkostnaderna för ny- och ombyggnadsarbetena vid sjukhuset har styrelsen uppskattat till (3,807,600 + 18,650 + 45,000 + 55,500) 3,926,750 kronor. Då för arbetena hittills anvisats sammanlagt 3,672,000 kronor, har styrelsen för arbetenas fullbordande under nästa budgetår hemställt om ett belopp av 254,750 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot vad byggnadsstyrelsen i sin skrivelse anfört.

På departementschefens förslag har därefter *Kungl. Maj:t* för nästa budgetår räknat med ett belopp av 254,750 kronor för ifrågavarande arbetens slutförande.

Vipeholms sjukhus i Lund.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 6—7, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 18 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

Den 26 juni 1931 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i proposition nr 140 till 1931 års riksdag framlagt förslag för en beräknad kostnad av högst 4,140,000 kronor anordna en anstalt för 600 svårskötta obildbara sinnesslöa av mankön i det för södra skånska infanteriregementet påbörjade men ofullbordade kasernetablissemnet i Lund, Vipeholms sjukhus.

Den 30 juni 1933 föreskrev Kungl. Maj:t — med ändring av vad därutinnan bestämts den 26 juni 1931 — att vid sjukhuset skulle i stället för den tidigare beslutade köks- och tvättbyggnaden uppföras en köks- och matsalsbyggnad i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 24 oktober 1932 framlagt och i proposition nr 156 år 1933 förordat förslag. Den sålunda beslutade ändringen beräknades medföra en minskning av totalkostnaderna för byggnadsföretaget med 110,000 kronor eller alltså till 4,030,000 kronor.

För utförande av byggnadsarbetena har hittills anvisats ett belopp av högst 3,680,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1934 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för byggnadsföretagets fullbordande under nästa budgetår måtte anvisas (4,030,000 — 3,680,000) 350,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra häremot.

I överensstämmelse härmed har *Kungl. Maj:t* för nästa budgetår på departementschefens förslag beräknat ett belopp av 350,000 kronor för byggnadsföretagets slutförande.

S:t Olofs sjukhus i Visby.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 7, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 16 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

Den 17 juni 1932 föreskrev *Kungl. Maj:t*, att ett för 216 vårdplatser avsett nytt sinnessjukhus skulle uppföras i Visby.

Den 24 februari 1933 uppdrog därefter *Kungl. Maj:t* åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett av medicinalstyrelsen med skrivelse den 3 februari 1933 överlämnat förslag uppföra sjukhuset för en kostnad av högst 2,380,000 kronor.

För uppförande av sjukhuset har *Kungl. Maj:t* ställt till byggnadsstyrelsens förfogande sammanlagt högst 1,000,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1934 har *byggnadsstyrelsen* anført, att byggnadsföretaget numera vore igångsatt och att vissa grundläggningsarbeten m. m. vore verkställda. Såsom skäligen byggnadstid beräknade styrelsen en tidrymd av två och ett halvt år. Byggnadsföretaget skulle alltså kunna fullbordas under senare delen av år 1936. Med dessa utgångspunkter har styrelsen beräknat återstående medelsbehov för företaget till 950,000 kronor för budgetåret 1935/1936 och 430,000 kronor för budgetåret 1936/1937. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att för fortsättande av sjukhusbygget måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av 950,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra häremot.

Kungl. Maj:t har på förslag av departementschefen räknat med 950,000 kronor för arbetets fortsättande under nästa budgetår.

Vissa omändringsarbeten vid S:t Lars sjukhus i Lund.

Frågan har senast behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 8, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 16 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

Den 30 juni 1933 uppdrog *Kungl. Maj:t* åt byggnadsstyrelsen att låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen nr 156 till 1933 års riksdag förordat förslag verkställa vissa omändringsarbeten vid S:t Lars sjukhus i Lund för en beräknad kostnad av högst 1,010,000 kronor, därvid det *dels* skulle åligga byggnadsstyrelsen att, i samråd med medicinalstyrelsen, planlägga och bedriva arbetena på sådant sätt att — i den mån så kunde ske utan väsentlig ökning av byggnadskostnaderna — vården och driften vid anstalten under byggnadstiden så litet som möjligt försvårades, *dels ock* skulle tillkomma byggnadsstyrelsen att, efter samråd med medicinalstyrelsen, vidtaga de smärre omläggningar och ändringar i förslaget, som kunde visa sig behövligen eller lämpligen och vilka av medicinalstyrelsen godkändes samt icke medförde ökning i kostnaden för arbetena. *Kungl. Maj:t* anbe-

fallde vidare byggnadsstyrelsen att tillse, att alla möjligheter till sådana beskrifningar i kostnaderna, som läte sig förena med upprätthållande av kravet på anordningarnas lämplighet och ändamålsenlighet, bleve tillvaratagna.

För utförande av arbetena har Kungl. Maj:t ställt till byggnadsstyrelsens föfogande sammanlagt högst 800,000 kronor.

I omändringsarbetena vid sjukhuset ingår jämväl färdigställande av en ny köksbyggnad för en beräknad kostnad av 585,000 kronor. På given anledning bemyndigade Kungl. Maj:t den 3 augusti 1934 byggnadsstyrelsen att låta uppföra en ny köksbyggnad vid sjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen upprättat förslag, dock under villkor, att kostnaderna för byggnadens uppförande icke överstege 585,000 kronor. Beträffande av styrelsen gjord framställning om användande av den del av nämnda belopp å 585,000 kronor, som ej åtginge till den nya köksbyggnadens uppförande, till omändringsarbeten inom den nuvarande köksbyggnaden förklarade sig Kungl. Maj:t vilja framdeles meddela beslut.

I skrivelse den 30 augusti 1934 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om beredande av medel för nästa budgetår för byggnadsarbetenas fortsättande. Styrelsen har därvid meddelat, att omändringsarbetena beräknades bli slutförda under loppet av innevarande budgetår. Den nya köksbyggnaden beräknades kunna färdigställas under budgetåret 1935/1936. Byggnadsstyrelsen hemställde alltså att för nästa budgetår måtte anvisas återstoden av de beräknade totalkostnaderna eller (1,010,000 — 800,000) 210,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra häremot.

Departementschefen framhåller, att frågan om hur den nuvarande köksbyggnaden lämpligen borde utnyttjas, sedan den nya köksbyggnaden färdigställt och kunde tagas i anspråk, torde tarva närmare utredning. Byggnadsstyrelsens framställning om utförande av ändringsarbeten inom den förstnämnda byggnaden för dess iordningställande för nya ändamål torde därför icke för närvarande påkalla någon åtgärd. Enligt vad departementschefen inhämtat, hade grundundersökningarna för den nya köksbyggnaden ännu icke slutförts och frågan om eventuell kostnadsbesparing stode således fortfarande öppen. Under sådana förhållanden syntes, i enlighet med byggnadsstyrelsens hemställan, för de beslutade arbetena för budgetåret 1935/1936 böra beräknas 210,000 kronor.

Kungl. Maj:t har i enlighet härmed räknat med sistnämnda belopp för arbetenas slutförande under sista budgetåret.

Reningsverk för avloppsvatten och w. c.-anläggning vid Säters sjukhus.

Frågorna hava behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 20—25, 28—29, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 17—18 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

Den 30 juni 1934 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen *dels* att — sedan mellan medicinalstyrelsen och Sätters stad träffats sådan överenskommelse som förutsattes i proposition nr 170 till 1934 års riksdag — låta vid Sätters sjukhus i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda proposition förordat förslag anlägga ett reningsverk för avloppsvatten för en beräknad kostnad av högst 380,000 kronor, *dels ock* vid sjukhuset låta i huvudsaklig överensstämmelse med i samma proposition förordat förslag inrätta vattenklosetter för en beräknad kostnad av högst 175,000 kronor. Tillika meddelade Kungl. Maj:t enahanda föreskrifter rörande arbetenas planläggning och bedrivande samt vidtagande av ändringar i förslagen som beträffande S:t Lars sjukhus i Lund.

Samtidigt ställde Kungl. Maj:t för verkställande av respektive arbeten till byggnadsstyrelsens förfogande 200,000 kronor och 55,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1934 har *byggnadsstyrelsen* anmält, att arbetena beräknades komma att avslutas under budgetåret 1935/1936. På grund härav har styrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas återstoderna av de uppskattade totalkostnaderna för arbetena respektive (380,000 — 200,000) 180,000 kronor och (175,000 — 55,000) 120,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra häremot.

På departementschefens förslag har *Kungl. Maj:t* räknat med 180,000 respektive 120,000 kronor för arbetenas slutförande under nästa budgetår.

Renoveringsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö.

Frågan har behandlats i propositionen nr 170/1934 s. 29—35, statsutskottets utlåtande nr 147/1934 s. 18 och riksdagens skrivelse nr 419/1934.

I propositionen nr 170 till 1934 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte besluta, att vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö skulle i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 1,077,000 kronor, varav för budgetåret 1934/1935 skulle anvisas 450,000 kronor.

Angående renoveringsförslaget och den därom förebragta utredningen får utskottet hänvisa till den redogörelse, som lämnats å sid. 8—14 i statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 16 juni 1934, nr 419, anmälde *riksdagen* sitt beslut. Riksdagen anförde däri bland annat följande.

Departementschefen hade framhållit, att de i bruk varande delarna av S:t Sigfrids sjukhus i åtskilliga hänseenden icke uppfyllde nutida krav på en sjukhusanläggning. Riksdagen delade den uppfattningen, att en modernisering av sjukhuset borde vidtagas. Emellertid hade riksdagen, med hänsyn till bland annat vad byggnadsstyrelsen anfört, funnit det framlagda förslaget till om- och nybyggnadsarbeten böra underkastas en överarbetning, därvid en omräkning av kostnaderna borde äga rum. Riksdagen erinrade, att medicinalstyrelsen i en den 13 februari 1933 framlagd fullständig plan rörande de renoveringsarbeten av större betydelse, som ansåges böra under tiden till

och med utgången av budgetåret 1937/1938 vidtagas vid statens sinnessjukhus, ifrågasatt utförandet av renoveringsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus för ett belopp av omkring 250,000 kronor. Riksdagen hade på grund härav ansett sig nu icke kunna taga slutgiltig ståndpunkt till förslaget ifråga, utan förväntade riksdagen, att nytt förslag förelades 1935 års riksdag. Då emellertid vissa arbeten syntes vara av beskaffenhet att böra utföras på ett tidigare stadium, hade riksdagen ansett sig böra för budgetåret 1934/1935 för vissa renoveringsarbeten anvisa ett belopp av 100,000 kronor.

Den 30 juni 1934 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att — med beaktande vad i omförmälda proposition och riksdagsskrivelse anförts — i samråd med byggnadsstyrelsen underkasta det av medicinalstyrelsen med skrivelse den 15 januari 1934 framlagda förslaget till renoveringsarbeten vid S:t Sigfrids sjukhus en överarbetning, därvid tillika en omräkning av kostnaderna för arbetena borde äga rum, ävensom att inkomma med nytt förslag i frågan.

Sådant förslag har — efter föreskrivet samråd med byggnadsstyrelsen — framlagts av *medicinalstyrelsen* med skrivelse den 28 november 1934.

I nämnda skrivelse framhålles, att styrelsen och byggnadsstyrelsen med anledning av det givna uppdraget ånyo genomgått förslaget såväl med avseende å dess planlagda omfattning som beträffande dess detaljer och icke funnit sig böra förorda några inskränkningar eller väsentliga ändringar i dessamma. En omarbetning i vissa avseenden beträffande arbetena inom den s. k. Lilla Byggnaden hade dock ansetts påkallad och ändrad ritning i enlighet härmed av arkitekten uppgjorts. Därjämte hade en omarbetning av förslaget till växthus, efter ytterligare undersökningar framdeles på platsen, ifrågasatts, varigenom i allt fall ramen för de beräknade kostnaderna icke skulle behöva överskridas.

I fråga om kostnaderna för förslagets genomförande hade, anför medicinalstyrelsen vidare, inom byggnadsstyrelsen en kontrollräkning ägt rum, varvid beaktats de betydande prisstegringarna å materialier, vilka visat sig högre än den sänkning av arbetspriserna, som ägt rum, sedan de tidigare kostnadsberäkningarna verkställdes. Byggnadsstyrelsen hade därför ansett, att de egentliga byggnadskostnaderna alltjämt betingade den av styrelsen i skrivelse den 28 december 1933 föreslagna ökningen med 88,000 kronor utöver det av medicinalstyrelsen härför beräknade beloppet samt att de beräknade kostnaderna för ledningar av olika slag, där även prishöjningar inträffat, icke kunde sänkas.

Medicinalstyrelsen har under åberopande av det nu anförda hemställt, att styrelsens den 15 januari 1934 överlämnade förslag till ifrågavarande renoveringsarbeten, med de ändringar, som föranleddes av det omarbetade förslaget rörande Lilla Byggnaden, måtte föreläggas riksdagen till förnyad prövning, samt att av de till (1,077,000 + 88,000) 1,165,000 kronor för ändamålet beräknade kostnaderna ett belopp av 350,000 kronor måtte äskas beviljat för budgetåret 1935/1936.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Vid den föreliggande frågans behandling förilidet år uttalade jag, att den verkställda utredningen tydligt ådagalagt, att de i bruk varande delarna av S:t Sigfrids sjukhus i åtskilliga hänseenden icke uppfylla rimliga krav på en sjukhusanläggning av förevarande slag. En genomgripande modernisering av sjukhuset framstår fördenskill — yttrade jag vidare — såsom i hög grad önskvärd. Denna min uppfattning delades jämväl av riksdagen, ehuru riksdagen fann det framlagda förslaget böra underkastas en överarbetning, därvid en omräkning av kostnaderna borde äga rum.

På grund av denna riksdagens ståndpunkt till frågan om renoveringsarbetenas omfattning har jag ansett mig genom besök å ort och ställe böra skaffa mig säkrare hållpunkter för ett bedömande av de föreliggande planerna.

Såsom av medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, avsågs från början att med särskilt anslag av riksdagen utföra allenast vissa oundgängliga arbeten, hänförliga väsentligen till ledningar och sanitetsanordningar, medan iståndsättandet av byggnader och promenadgårdar m. m. tänktes försiggå successivt med anlåtande av underhållsanslaget. En mera ingående prövning ådagalade emellertid, att med en dylik planläggning kostnaderna för sjukhusets iståndsättande skulle ökas, och avgörande skäl funnos därför tala för att arbetena komma till utförande i ett sammanhang. Uppenbarligen måste det också innebära en fördel, att renoveringsarbetena kunna verkställas i omedelbar anslutning till de nybyggnadsarbeten, som i byggnadsstyrelsens regi bedrivs vid sjukhuset.

Dessa omständigheter hava övertygat mig om det ändamålsenliga uti att renoveringsarbetena i den utsträckning, som befinnes av förhållandena oundgängligen påkallad, utan dröjsmål och i ett sammanhang komma till utförande. De medel, som av 1934 års riksdag ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för arbetenas påbörjande, ha disponerats för den ur olika synpunkter mest trängande uppgiften att sätta i stånd den s. k. Lilla Byggnaden, vilken befinner sig i ett synnerligen otillfredsställande skick. För moderniseringsarbetena inom byggnaden i fråga torde nämnda belopp vara tillräckligt, ehuru det icke lär medgiva bestridande av kostnaderna för jämväl promenadgårdens iståndsättande. Beträffande övriga föreslagna arbeten har jag funnit, att anstånd med upprustningen utan stora olägenheter kan tänkas ske endast vad angår länsparvilljongen och byggnaden å Brände Udde. Den kostnadsminskning, som genom uteslutande av dessa arbeten skulle kunna uppnås, är emellertid så ringa — det beräknade beloppet understiger 100,000 kronor — att jag icke kan finna välbetänkt att till en senare tidpunkt uppskjuta ifrågavarande ändringsarbeten, vilka ändock äro att anse såsom ofrånkomliga inom en näraliggande framtid.

Med anledning av den av personalen vid sjukhuset gjorda framställningen om bibehållande inom kriminalavdelningen av den därstädes befintliga personalmatsalen, får jag upprepa vad jag förilidet år i enahanda sammanhang uttalade, att jag anser frågan om behovet av denna matsal böra tagas under övervägande, innan de definitiva byggnadsritningarna fastställas, samt att jag utgår ifrån att, därest personalens önskemål i ämnet befinnas befogade, desamma komma att på lämpligt sätt tillgodoses.

Då sjukhusets bekymmersamma lokalfråga efter min mening snarast möjligt måste erhålla en tillfredsställande lösning, nödgas jag sålunda efter förnyat övervägande vidhålla den uppfattning, åt vilken jag i fjol gav uttryck, rörande moderniseringsarbetenas omfattning. Jag har icke heller någon erinran att framställa mot de beräknade kostnaderna. För budgetåret 1935/1936 torde i enlighet med medicinalstyrelsens hemställan få beräknas 350,000 kronor.

Vid uppskattningen av kostnaderna har jag i likhet med byggnadsstyrelsen utgått från att de möjligheter till besparingar genom anlåtande av sjukhusets verkstadsdrift och patienternas arbetskraft, varmed medicinalstyrelsen kalkylerat, i den utsträckning förhållandena medgiva skola tillvaratagas.»

Kungl. Maj:t har i överensstämmelse härmed räknat med ett belopp av 350,000 kronor för ändamålet för nästa budgetår.

Paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m.

Beträffande de utredningar och förslag, som tidigare framlagts i fråga om beredande av anstaltsvård genom statens försorg åt förevarande kategori sinnesslöa får utskottet hänvisa till den i statsrådsprotokollet å sid. 19—23 in-tagna redogörelsen.

För 1934 års riksdag framlagt förslag om uppförande av en paviljong för ifrågavarande ändamål vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg lämnades av riksdagen utan bifall.

Riksdagen anförde därvid i huvudsak följande.

Den 30 januari 1931 hade *Kungl. Maj:t* uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande uppförande av särskilda paviljonger för vård av kvinnliga vuxna obildbara sinnesslöa vid vissa av statens sjuksjukhus. *Kungl. Maj:t* hade vidare den 17 juni 1932 anbefallt medicinalstyrelsen att vid fullgörande av nyssnämnda uppdrag beakta bland annat vad som anförts av riksdagen i dess skrivelse nr 284 år 1932. I nämnda skrivelse hade riksdagen ifrågasatt, huruvida icke omkring 200 vårdplatser lämpligen borde förläggas till Västra Marks sjukhus i Örebro. För-dens skull syntes möjligheterna därutinnan böra i första hand undersökas. Sedan definitiv ståndpunkt tagits därtill, syntes frågan om platser för beredande av ytterligare utrymme åt dessa vårdbehövande böra tagas under omprövning.

De medicinalstyrelsen sålunda lämnade uppdragen hade ännu icke fullgjorts. Föreliggande förslag om uppförande av en paviljong vid S:ta Maria sjukhus hade därför framlagts såsom en partiell lösning av frågan om ordnandet av anstaltsvården för här ifrågavarande sjuka.

Av statsrådsprotokollet framginge, att medicinalstyrelsen ur olika synpunkter ansett svårigheter möta mot ett realiserande av projektet att uppföra en paviljong för 200 sjuka vid Västra Marks sjukhus. Med hänsyn härtill syntes enligt departementschefens mening frågan, huruvida en paviljong av här avsett slag borde uppföras vid nämnda sjukhus samt, därest så befundes ändamåls-enligt, vilken storlek en dylik paviljong borde erhålla, kräva ytterligare ut-redning.

Riksdagen delade departementschefens sålunda uttalade uppfattning. Dock ansåge riksdagen, att uppförandet av den föreslagna paviljongen vid S:ta Maria sjukhus icke borde beslutas, förrän resultatet av nämnda utredning föreläge, därvid riksdagen förutsatte, att utredningen komme att bedrivas med all skynd-samhet. Det syntes i samband därmed böra undersökas, huruvida icke en av paviljongerna vid det under byggnad varande Vipeholms sjukhus vid Lund skulle kunna i första hand såsom ett provisorium disponeras för här avsedda kvinnliga klientel.

Kungl. Maj:t anbefallde med anledning härav medicinalstyrelsen att skynd-samt fullfölja uppdraget att verkställa utredning rörande uppförande av sär-

skilda paviljonger för vård av kvinnliga vuxna obildbara sinnesslöa vid vissa av statens sinnessjukhus samt att i samband därmed undersöka, huruvida icke en av paviljongerna vid det under byggnad varande Vipeholms sjukhus i Lund kunde i första hand såsom ett provisorium disponeras för här avsedda kvinnliga klientel.

I skrivelse den 14 december 1934 har medicinalstyrelsen framlagt utredning och förslag i ämnet. Redogörelse härför återfinnes å sid. 24—27 i statsrådsprotokollet, till vilken redogörelse utskottet hänvisar.

Den 25 januari 1935 föreskrev Kungl. Maj:t, att fullständigt förslag till anordnande av vårdplatser för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor skulle av medicinalstyrelsen framläggas i samband med avgivande av förslag rörande nytt sinnessjukhus i Norrland. Därjämte anbefalldes Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen skyndsamt verkställa utredning rörande lämpligaste sättet för anordnande vid Vipeholms sjukhus i Lund av en ny paviljong för vård av obildbara sinnesslöa kvinnor.

Med skrivelse den 16 februari 1935 har *medicinalstyrelsen* efter samråd med byggnadsstyrelsen avgivit förslag i ämnet.

Medicinalstyrelsen anför, att lämplig förläggningsplats för en paviljong för obildbara sinnesslöa kvinnor finnes å sjukhusets område öster om köks- och ångpannebyggnaderna samt lik- och obduktionsbyggnaden. På närmare utredning framdeles finge bero, om byggnaden borde förläggas längre åt öster — med hänsyn till närbelägenheten av lik- och obduktionsbyggnaden — oaktat ledningarna för värme, vatten och avlopp därigenom bleve något dyrare. En flyttning av lik- och obduktionshuset till annan plats syntes jämväl kunna ifrågasättas.

Styrelsen meddelar, att arkitekten C. Westman uppgjort ritningar till den ifrågasatta paviljongen. I plan anslöte sig desamma nära till det av Westman uppgjorda, av styrelsen överlämnade förslaget till paviljong för samma ändamål med 105 vårdplatser vid S:ta Maria sjukhus.

Genom utökning medelst en sjuksal med tillhörande enkelrum till en var av de fyra vårdavdelningarna hade, yttrar styrelsen vidare, den förevarande byggnaden anordnats för 150 vårdplatser. Från sjukvårdssynpunkt syntes härmed inga olägenheter uppstå, och kapaciteten hos sjukhusets ekonomicalentraler syntes utan avsevärd utvidgning räcka till för en byggnad av denna storlek. Ett förbilligande för vårdplats räknat i anläggning och drift skulle genom det högre platsantalet otvivelaktigt vinnas, i synnerhet som en ökning av antalet vårdpersonal utöver det för den mindre paviljongen beräknade sannolikt icke skulle därav föranledas.

Styrelsen framhåller emellertid, att anordnandet av det större vårdplatsantalet kunde innebära olägenheter för en lämplig disposition av det planerade nya sinnessjukhuset i nedre Norrland, varom styrelsen hade att verkställa utredning, till vilken styrelsen skulle anknyta jämväl fullständigt förslag till anordnande av vårdplatser för här ifrågavarande sinnesslöa kvinnor.

I förslaget till paviljongen vid S:ta Maria sjukhus hade, erinrar styrelsen, icke upptagits inrättandet av bostadsrum för sköterskor utöver de till paviljongen förlagda. Man hade ansett sig kunna avvakta närmare erfarenheter om behövligheten av nytt utrymme för ändamålet och taga upp frågan i samband med planerad nybyggnad vid sjukhuset för ytterligare ett hundratal vårdplatser. Vid förläggning av paviljongen till Vipeholms sjukhus däremot måste ovillkorligen ett bostadshus för sköterskor uppföras med, förutom en dublett för en

förestånderska, ett 10-tal rum för 1 à 2 sköterskor. Det hade icke ansetts erforderligt att låta utarbeta ritning till denna byggnad, då kostnaderna för densamma, inrättad efter vid de nyare sinnessjukhusen övlig typ, ändock kunde approximativt beräknas.

En fullständig kostnadsberäkning beträffande sjukvårdspaviljongen hade ej medhunnits, meddelar medicinalstyrelsen. Vid en summarisk utredning, som utförts inom byggnadsstyrelsen, hade *kostnaderna* för paviljongen, erforderlig utökning av anstaltens kök m. m. samt förutnämnda personalbostad beräknats uppgå till följande belopp.

<i>Paviljongen:</i>	Kronor
Grundförstärkningsarbeten	30,000
Byggnadskostnad	425,000
Kulvert, soltält och stängsel	25,000
Värmeledning	45,000
Vatten och avlopp	79,000
Elektrisk anläggning	21,000
Ritningar, administration och kontrollantarvoden, planering och oförutsett	70,000
<i>Utökning av köket m. m.</i>	15,000
<i>Personalbostad, innehållande en dubblett och 10 bostadsrum</i>	60,000
	Kronor 770,000

Departementschefen framhåller följande:

»I syfte att närmare undersöka de olika möjligheter till ordnande av den föreliggande förlägningsfrågan, vilka varit under överbäggande, har jag besökt såväl S:ta Maria som Västra Marks och Vipeholms sjukhus. Jag har därvid kommit till den uppfattningen, att de betänkligheter, som av överläkaren vid och direktionen för förstnämnda sjukhus anförts mot den föreslagna paviljongens anknytning till detsamma, måste anses så vägande, att jag icke finner mig böra framlägga förnyat förslag av denna innebörd. Vad Västra Marks-alternativet angår, torde det icke kunna bestridas, att möjlighet föreligger att till området för sagda sjukhus, eventuellt utvidgat med viss del av den tidigare kaserntomten, förlägga en paviljong av den storlek 1934 års riksdag ifrågasatt. Emellertid förutsätter en sådan förläggning nödvändigtvis en förhållandevis omfattande och dyrbar utbyggnad av nuvarande ekonomicalentraler. Beträffande slutligen Vipeholms-alternativet vill jag framhålla, att starka skäl tala emot ett provisoriskt apterande av någon av de redan uppförda paviljongerna för nu åsyftade ändamål. Om därvid den för det oroliga klientelet avsedda paviljongen disponerades för de kvinnliga patienterna, skulle detta vara ägnat att sönderbryta den uppgjorda vårdplanen. Och mot förläggning av dessa senare patienter till någon av övriga paviljonger talar med styrka såväl planläggningen av desamma som ock promenadgårdarnas för en sådan anordning olämpliga förläggning. Däremot lär det få anses ostridigt, att disponibla tomtutrymmen medgiva uppförande inom området av en ny paviljong, avsedd för vård av kvinnliga patienter. Då medicinalstyrelsen upplyst, att ekonomicalentralerna äro tillräckliga även vid en dylik utbyggnad och ur synpunkten av sjukhusets omfattning och karaktär avgörande betänkligheter icke möta mot en dylik åtgärd, torde det trängande behovet av vårdplatser för denna kategori sinnesslöa för närvarande bäst tillgodoses genom en utbyggnad av Vipeholmssjukhuset. Den utredning, som av medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen senast framlagts rörande en dylik lösning av frågan, har ådagalagt, att en paviljong, avsedd för 150 patienter, kan uppföras inom sjukhusområdets östra del för

en preliminärt beräknad kostnad av 695,000 kronor, vilket för vårdplats ej oväsentligt understiger kostnaderna för paviljongen vid S:ta Maria. Även om härvid tages i betraktande, att en såsom nödvändig ansedd komplettering av köksinredningen samt uppförande av personalbostäder föranleda en kostnad av sammanlagt 75,000 kronor, skulle kostnaden för vårdplats med omkring 200 kronor understiga vad som beräknats för Hälsingborgsalternativet. Därtill kommer, att jämväl driftkostnaderna, enligt vad medicinalstyrelsen framhållit, skulle ställa sig förhållandevis lägre, i det att en ökning av vårdpersonalen utöver det för den mindre paviljongen beräknade sannolikt icke komme att visa sig behöflig. De av medicinalstyrelsen antydda olägenheter, som här ifrågavarande förläggning skulle kunna innebära för en lämplig disposition av det planerade nya sinnessjukhuset i nedre Norrland, synas mig icke kunna uppväga de fördelar, som i övrigt vinnas. Jag anser mig alltså böra förorda, att Vipeholms-sjukhuset utökas med en paviljong av föreslagen storlek. Likaledes finner jag mig böra tillstyrka, att medel anvisas för uppförande av de föreslagna personalbostäderna samt för komplettering av köksinredningen. Mot kostnadsberäkningarna har jag ingen erinran att framställa. För ett rationellt bedrivande av byggnadsarbetet skulle, efter vad jag inhämtat, för nästa budgetår erfordras 500,000 kronor. För budgetåret 1935/1936 torde alltså böra beräknas sagda belopp.»

I enlighet härmed har *Kungl. Maj:t* för nästa budgetår räknat med ett belopp av 500.000 kronor för ändamålet.

Personalbostäder vid Salberga sjukhus i Sala.

I skrivelse den 9 februari 1935 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för uppförande av personalbostäder vid sjukhuset.

Medicinalstyrelsen förklarar, att styrelsen funne bostadsförhållandena för den gifta personalen vid sjukhuset vara sådana, att ett ingripande från statens sida till deras förbättrande måste anses påkallat. Sjukhuset tillhandahölle, framhåller styrelsen, för gifta befattningshavare tillhörande sjukvårds- och ekonomipersonalen, vilkas antal för närvarande vore 63, allenast 12 lägenheter, av vilka 4, belägna i Väsby Kungsgård, icke vore tillfredsställande. Icke mindre än 51 av dessa befattningshavare vore sålunda hänvisade att skaffa sig lägenheter utom sjukhuset. Svårigheten att erhålla lämpliga lägenheter till överkomligt pris hade av personalen, anför styrelsen vidare, såväl kort efter sjukhusets öppnande som även två år senare i framställningar till styrelsen framhållits och av direktionen, om ock med en anmärkning om att förhållandena i nämnda avseende förbättrats, vitsordats. De uppgifter, som vid den nyss berörda detaljerade utredningen framkommit, syntes styrelsen ägnade att bekräfta, att de förhyrda bostäderna i många fall icke motsvarade den bostadsstandard, som sinnessjukhusens personal på andra håll i regel kunde ernå. Påtagligt vore vidare, anser styrelsen, att bostädernas avstånd från sjukhuset i ett stort antal fall vore större än vad som kunde anses såväl för personalen som även för sjukhuset lägligt.

Under hänvisning härtill har medicinalstyrelsen föreslagit att vid sjukhuset uppfördes två bostadshus, vardera med 8 lägenheter om två rum och kök.

I samband härmed har styrelsen framhållit, att styrelsen den 9 februari 1935, under förutsättning att dessa bostadshus komme till stånd, hos *Kungl.*

Maj:t tillstyrkt en av Salabygdens fornminnesförening gjord framställning om överlåtelse till föreningen av Väsby Kungsgård, varigenom de förut nämnda fyra i denna byggnad inrymda lägenheterna icke vidare bleve av sjukhuset disponerade.

Styrelsen meddelar, att förslaget uppgjorts av arkitekten H. Ahlberg beträffande byggnadsarbetena, av ingenjören H. Theorell i fråga om värme- och sanitetsanläggning samt av Elektriska provningsanstalten beträffande elektrisk utrustning.

Beträffande utformningen av förslaget får utskottet hänvisa till redogörelsen å sid. 32 och 33 i statsrådsprotokollet.

Kostnaderna för förslagens genomförande har styrelsen beräknat till följande belopp.

	Alt. I	Alt. II
Byggnadsarbeten (enligt ingenjör Öhman)	135,000	136,200
Värme-, vatten- och avloppsledningar (enligt ingenjör Theorell)	54,800	44,400
Elektriska installationer (enligt Elektriska provningsanstalten)	7,400	7,400
Oförutsedda utgifter, ritningar, administration och kontroll	10,000	10,000
	Summa kronor	198,000
	207,200	198,000

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 5 november 1934 förklarat sig icke hava något att erinra vare sig beträffande förslaget till byggnaderna eller de därför beräknade kostnaderna.

Sjukhusdirektionen har i yttrande den 8 november 1934 uttalat vissa önskemål beträffande bostadshusens storlek, placering, byggnadsmaterial och värmeledning. Redogörelse härför och för medicinalstyrelsens yttrande i anledning därav återfinnes å sid. 34 och 35 i statsrådsprotokollet.

Departementschefen har framhållit följande:

»Den föreliggande utredningen har övertygat mig om att kravet på uppförande av ytterligare personalbostäder vid sjukhuset är berättigat i den utsträckning, medicinalstyrelsen funnit påkallat. Jag biträder alltså förslaget att nu vidtaga åtgärder för anordnande av 16 nya sådana bostäder om vardera 2 rum och kök. I fråga om anordningen av desamma har viss meningskiljaktighet yppat sig såtillvida, att direktionens majoritet betonat önskemålet om uppförande av 4 bostadshus — tre ledamöter hava dock härutinnan framställt ett uttryckligt krav — medan medicinalstyrelsen fasthållit vid det av arkitekt Ahlberg ursprungligen framlagda förslaget om bostädernas fördelning på allenast 2 byggnader. Vidare har direktionen dels uttalat sig för visst ändrat läge å tomten för de ifrågavarande bostäderna, dels gjort gällande en avvikande åsikt rörande byggnadsmaterialet och sättet för uppvärmningens anordnande.

För min del håller jag före, att direktionen i själva huvudfrågan, bostadslägenheternas fördelning på olika enheter, anfört goda skäl för sin ståndpunkt. Jag har från arkitekten Ahlberg infordrat en p. m. med utredning rörande den kostnadsökning, som skulle uppkomma vid den avvikelser från den framlagda planen, att i stället 4 hus med vardera 4 lägenheter uppfördes, så utrustade att varje lägenhet försåges med särskild ingång. Utredningen, som varit föremål för prövning å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå, har givit

vid handen, att kostnadsökningen skulle utgöra 12,000 kronor. Denna merkostnad finner jag väl uppvägas av den större trevnad för lägenheternas innehavare, som genom ett dylikt byggnads sätt vinnes. Chefen för byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå har i detta sammanhang fäst min uppmärksamhet på att varje lägenhet skulle kunna förses med badrum — enligt förslaget skulle anordnas gemensamma badrum i källarna — för en merkostnad, som endast uppginge till sammanlagt 7,000 kronor, vilket efter 6 procent ränta m. m. motsvarade en hyresökning per år av tillsammans 420 kronor eller omkring 26 kronor per lägenhet. En dylik förbättring av bostäderna finner jag i hög grad önskvärd. Staten bör i sina bostadspolitiska åtgöranden låta sig angeläget vara att handla föredömligt. Den beräknade merkostnaden lär till fullo motsvaras av de fördelar, som på detta sätt inredda bostäder erbjuda. Vad angår förslaget att använda tegel i stället för trä såsom byggnadsmaterial, föranleder detta ingen erinran från min sida, därest byggnadsstyrelsen vid den slutliga prövningen skulle finna, att så kan ske, utan att den beräknade kostnadsramen därigenom överskrides. I fråga om sättet för lägenheternas uppvärmning kan jag däremot icke finna några egentliga olägenheter av att i detta avseende det billigare alternativet väljes. Vad slutligen beträffar bostadshusens förläggning å tomten, torde ett definitivt ståndpunktstagande i denna fråga kräva ytterligare övervägande.

Enligt föreliggande beräkningar skulle byggnadskostnaderna belöpa sig till 198,000 kronor. Med de jämkningar i planen, som jag nyss förordat, inträder en ökning med 19,000 kronor, och det erforderliga beloppet skulle sålunda utgöra 217,000 kronor. För budgetåret 1935/1936 torde böra beräknas 110,000 kronor.»

Kungl. Maj:t har i enlighet härmed räknat med 110,000 kronor för nästa budgetår.

Anslutning av avloppsledning för S:t Lars sjukhus i Lund till Lunds stads avloppsledning och reningsverk.

I skrivelse den 15 februari 1935 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för anslutning av avloppsledning för S:t Lars sjukhus i Lund till Lunds stads avloppsledning och reningsverk.

Rörande de förhållanden, som givit anledning till styrelsens framställning, ävensom innehållet i preliminärt träffat avtal om anslutning till stadens avloppsledning och reningsverk, får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 36—38.

Kostnaderna hava beräknats sålunda:

<i>Avloppsledningar på västra sidan.</i>	Kronor
57 m. 300 mm. betongrör och 38 m. 300 mm. stålrör med nedstigningsbrunn, schaktning, muddring, återfyllning, spåntning m. m.	6,800
<i>Avloppsledningar på östra sidan.</i>	
170 m. 450 mm., 55 m. 300 mm., 100 m. 225 mm. betongrör med nedstigningsbrunnar, schaktning, återfyllning, spåntning m. m. ...	12,000
<i>Pumphus med pumpverk, transformator m. m.</i>	
Pumphus av tegel med källare och behållare av armerad betong ...	26,800
Tre elektromotordrivna pumpverk för avloppsvatten med vertikala axlar samt anordnade för automatisk drift medelst flottörströmbrytare, elektriska ledningar, rörledningar och ventiler m. m.	19,000

	Kronor
Transformator med instrumentering, elektrisk utvändig ledning samt belysningsanläggning m. m.	4,500
220 m. 51 mm. vattenledning av galvaniserade smidesjärnrör, lägges i samma rörgrav som avloppsledningen på östra sidan	1,800
<i>Tryckledningar från pumphuset till stadens avloppsledning.</i>	
425 m. 300 mm. och 425 m. 250 mm. asfalterade gjutjärnrör med schaktning och återfyllning, nedstigningsbrunnar, förbindelse med stadens avloppsledning m. m.	27,600
<hr/> Summa kronor 98,500	

Härtill kommer medel för täckande av anslutningsavgiften med 60,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande för sin del tillstyrkt anslutningen till stadens avloppsledning enligt det föreliggande förslaget.

Departementschefen har framhållit följande:

»Av den föreliggande utredningen framgår, att sjukhuset av länsstyrelsen i Malmöhus län förstärkt att vidtaga sådana åtgärder, att sjukhusets spillvatten antingen underkastas tillräcklig rening, innan det utsläppes i Höjeå, eller ock avledes till havet i lämplig ledning. Medicinalstyrelsens med anledning härav framlagda förslag, att sjukhusets avloppsfråga skulle lösas genom anslutning av sjukhusets avloppsledning till Lunds stads avloppsledning och reningsverk, anser jag mig böra tillstyrka. Det med staden preliminärt ingångna avtalet, enligt vilket staten förbinder sig att såsom gottgörelse för anslutningen erlägga bland annat en anslutningsavgift av 60,000 kronor, torde böra godkännas. Mot det av medicinalstyrelsen förordade förslaget till pumpanläggning för anslutningens genomförande har jag icke något att erinra. Kostnaderna för denna anläggning synas böra uppskattas i överensstämmelse med medicinalstyrelsens av byggnadsstyrelsen godkända kalkyler till 98,500 kronor.

Då pumpanläggningen, såsom medicinalstyrelsen uppgivit, åtminstone i allt väsentligt skulle kunna färdigställas under budgetåret 1935/1936, tillstyrker jag, att för ändamålet för nämnda budgetår beräknas ett belopp av 98,500 kronor. Med hänsyn till att anslutningen torde träda i funktion först efter den 1 juli 1936 synas medel för täckande av anslutningsavgiften icke behöva beräknas för nästa budgetår.»

I enlighet härmed har *Kungl. Maj:t* för nästa budgetår räknat med ett belopp av 98,500 kronor.

Psykiatrisk klinik vid universitetet i Uppsala.

Beträffande uppkomsten och den tidigare utvecklingen av frågan om inrättandet av en psykiatrisk klinik vid universitetet i Uppsala får utskottet hänvisa till redogörelsen å sid. 39—42 i statsrådsprotokollet.

Den 28 februari 1930 anbefallde *Kungl. Maj:t* medicinska fakulteten vid Uppsala universitet samt medicinalstyrelsen att vardera utse en representant med uppdrag att dels överväga möjligheterna för inrättande och upprätthållande av en i samband med akademiska sjukhuset i Uppsala förlagd psykiatrisk klinik, dels ock till *Kungl. Maj:t* inkomma med de förslag av

såväl ekonomisk som organisatorisk innebörd, som därav kunde påkallas. Den 30 juni 1933 anbefalldes Kungl. Maj:t direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala att utse en representant att tillsammans med de förenämnda fullgöra ifrågasvarande uppdrag, med bemyndigande för dem att därvid låta upprätta fullständigt av ritningar och kostnadsberäkningar åtföljt förslag till uppförande av omförmälda klinik.

Till delegerade utsågos av medicinska fakulteten professorn Alfred Petré och, sedan denne år 1932 avgått från sin befattning, professorn B. Jacobowsky, av medicinalstyrelsen överinspektören för sinnessjukvården Ernst Göransson och, sedan denne likaledes år 1932 avgått från sin befattning, medicinalrådet E. Lauritzen samt av direktionen för akademiska sjukhuset professorn Gunnar Nyström.

Med skrivelse den 10 januari 1935 hava de delegerade överlämnat utredning och förslag i ämnet.

För behovet av ifrågasvarande klinik ävensom för platsen för densamma förläggning redogöres å sid. 42—48 i statsrådsprotokollet. Utskottet hänvisar till denna redogörelse.

De delegerade hava räknat med att kliniken skulle rymma 122 vårdplatser, av vilka 18 belöpte å en vid kliniken anordnad barnavdelning. En närmare redogörelse för förslaget härutinnan återfinnes å sid. 48—51 i statsrådsprotokollet.

Beträffande de beräknade anläggningskostnaderna åberopa de delegerade följande sammanställning.

<i>I. Klinikbyggnaden.</i>	Kronor.
a) Byggnadskostnad	655,000
b) Elektriska installationer enligt beräkningar av Elektriska prövningsanstalten	67,300
c) Värme, ventilations- och sanitära anordningar enligt be- räkningar av Hugo Theorells ingenjörbyrå	187,200
d) Linoleummattor	16,800
<i>II. Bostadshus för assistentsköterskor, elever och städerskor.</i>	
a) Byggnadskostnad	92,000
b) Elektriska installationer enligt beräkningar av Elektriska prövningsanstalten	12,000
c) Värme, ventilations- och sanitära anordningar enligt be- räkningar av Hugo Theorells ingenjörbyrå	25,500
d) Linoleummattor	3,000
<i>III. Bostadshus för översköterskor.</i>	
a) Byggnadskostnad	47,000
b) Elektriska installationer enligt beräkningar av Elektriska prövningsanstalten	5,600
c) Värme, ventilations- och sanitära anordningar enligt be- räkningar av Hugo Theorells ingenjörbyrå	12,700
d) Linoleummattor	2,000
<i>IV. Huvudledning och schaktning till bostadshuset</i>	10,000
<i>V. Kulvert (gångbar)</i>	72,000

	Kronor
VI. Rörkulvert till bostadshusen	3,000
VII. Kostnad för oförutsett, arvoden etc.	118,900
VIII. Vägarbeten	10,000
Planering, plantering och yttre rörgravar	11,000
Inhägnader	6,000
IX. Kostnad för anslutning till akademiska sjukhusets ekonomi- centraler	140,000
	Summa kronor 1,497,000

Byggnadsstyrelsen har i huvudsak icke haft något att erinra mot byggnadsförslaget men finner det välbetänkt, att den beräknade kostnadssumman ökas med 100,000 kronor till 1,597,000 kronor.

Beträffande riktlinjerna för klinikens upprättande och drift redogöres å sid. 52—59 i statsrådsprotokollet.

Departementschefen har anfört följande:

»För egen del får jag efter samråd med cheferna för försvars- och ecklesiastikdepartementen anföra följande.

Ur synpunkten av läkarutbildningens vid Uppsala universitet behov kan någon tvekan icke råda därom, att kravet på en psykiatrisk klinik, nära ansluten till universitetets övriga sjukvårdsanstalter, är i hög grad behjärtansvärt. De erfarenheter, som i detta avseende föreligga från Lund och på sätt och vis även från Stockholm (psykiatriska sjukhuset), utgöra ett bestämt stöd för denna uppfattning. Jag anser mig därför i princip böra biträda det förslag till frågans lösning, som från vederbörande myndigheter framställts och som närmare utformats av särskilda delegerade.

Det föreslagna tomtområdet synes mig lämpligt valt och besitta erforderlig storlek. Beträffande upplåtelsen av detsamma torde Kungl. Maj:t framdeles fatta beslut.

Vid remissbehandlingen ha visserligen inga erinringar framställts mot byggnadsförslaget såsom sådant. Däremot har såväl byggnadsstyrelsen som medicinalstyrelsen uttalat betänkligheter emot omedelbara åtgärder för planens realiserande. Motivet för denna ståndpunkt är att söka i det ovissa läge, vari frågan om en ur den psykiatriska klinikens synpunkt nödvändig omläggning av den södra infartsvägen till Uppsala befinner sig. Efter vad jag inhämtat torde det emellertid numera kunna förväntas, att en tillfredsställande lösning av denna vägfråga utan alltför stort dröjsmål skall kunna uppnås. Huvudsaken är uppenbarligen, att i denna sak ett avtal med staden kan komma till stånd, som garanterar att vägomläggningen verkställts, då klinikbyggnaden står färdig att tagas i bruk.

Då denna förutsättning, som nämnts, torde föreligga, saknas anledning att uppskjuta avgörandet i huvudfrågan. Jag utgår givetvis ifrån att åtgärder för byggnadsarbetenas påbörjande få anstå, tills de förhållanden, som sammanhånga med klinikens förläggning, på ett betryggande sätt ordnats.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, har ett utkast till avtal uppgjorts, avsett att träffas mellan Kungl. Maj:t och kronan och Uppsala universitet, såsom huvudman för akademiska sjukhuset, angående anordnandet och upprätthållandet av den blivande psykiatriska kliniken. Anledningen till att en sådan form valts för de bestämmelser, som skulle gälla i avseende å förhållandet mellan den nya kliniken och akademiska sjukhuset, lär vara hänsyn till landstingets ekonomiska intressen i sjukhuset. På

grund av det mellan universitetet och landstinget träffade avtalet angående akademiska sjukhuset är det från landstingets synpunkt av vikt, att den psykiatriska kliniken anslutning till sjukhuset sker enligt på förhand fastställda grunder, innebärande garantier för att icke någon del av driftkostnaderna för kliniken skall kunna framträda såsom brist å akademiska sjukhusets stat och därmed delvis drabba landstinget.

Ehuru jag icke har något i sak att erinra mot de i avtalsutkastet upptagna principerna, torde ett avtal mellan kronan och universitetet angående psykiatriska kliniken upprättande och drift icke vara en lämplig form för åsyftade bestämmelser. Jag föreslår därför, att riksdagens godkännande inhämtas rörande de i avtalsutkastet upptagna grunderna för anordnande och upprätthållande av kliniken såsom avdelning av akademiska sjukhuset, såvitt dessa grunder äro av natur att inverka på landstingets ekonomiska intressen (§§ 1, 3, 9, 10 och 11). Därest förslaget om kliniken uppförande vinner riksdagens bifall, torde Kungl. Maj:t böra i sinom tid utfärda erforderliga bestämmelser i överensstämmelse med dessa grunder. Frågan om utfärdande av föreskrifter även rörande andra i avtalsutkastet behandlade ämnen torde få upptagas till särskild prövning i annat sammanhang.

I fråga om den allmänna planläggningen av kliniken har jag i huvudsak ingen erinran att framställa. Man kan visserligen känna en viss tvekan, huruvida icke densamma beräknats för ett större antal patienter än som synes oundgängligen erforderligt. Men å andra sidan finner jag särskilt välbetänkt, att speciella barnplatser beretts inom densamma, vadan en eventuell reduktion icke lär böra gå ut över dessa. Jämväl lär det få anses erforderligt, att särskilda bostäder uppföras för kliniken personal i den utsträckning förslaget avser.

Kostnaderna anser jag böra uppskattas till det av byggnadsstyrelsen angivna beloppet, 1,597,000 kronor. För nästa budgetår torde därav böra beräknas 100,000 kronor.»

Kungl. Maj:t har i överensstämmelse härmed räknat med sistnämnda belopp för nästa budgetår.

Inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen.

Enligt såväl 1901 års sinnessjuk- och lasaretsstadgor som dessförinnan gällande bestämmelser ålåg det landsting samt städer, som ej deltaga i landsting, att bereda tillfällig vård av sinnessjuka. Denna skyldighet har ett flertal landsting fullgjort därigenom, att upptagningsanstalt upprättats i samband med något statens hospital.

I förevarande hänseende gäller numera 22 § i lagen den 22 juni 1928 (nr 302) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. Enligt detta lagrum kunna landsting och städer, som ej deltaga i landsting, av Kungl. Maj:t erhålla befrielse från skyldigheten att bereda tillfällig vård av sinnessjuka.

Vid upprättandet av upptagningsanstalter vid statens hospital har tillgått så, att efter medgivande av riksdagen mellan statlig myndighet och vederbörande landsting träffats avtal med innehåll bland annat, att landstinget skulle uppföra och underhålla viss sjukvårdsbyggnad vid hospitalet och mot en av Kungl. Maj:t fastställd dagavgift erhålla vård för visst antal patienter, samt att staten och landstinget skulle äga rätt att uppsäga avtalet med

viss uppsägningstid, varefter staten skulle vara skyldig ersätta landstingets kostnad för byggnaden med visst belopp.

I 1928 års plan för anskaffande av nya vårdplatser vid sinnessjukhusen ingick, att staten skulle övertaga ifrågavarande upptagningsanstalter. Samtliga vid statens sinnessjukhus förlagda länsupptagningsanstalter hava också numera övertagits av staten.

På grund av uppsägning från Uppsala läns landstings sida av avtal rörande landstingets upptagningsanstalt för sinnessjuka vid Ulleråkers sjukhus vid Uppsala inträder under budgetåret 1935/1936 skyldighet för staten att inlösa anstalten.

I skrivelse den 21 september 1934 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till avtalsuppsägningen — anfört, dels att det belopp, som statsverket hade att erlægga för inlösen av anstalten kunde på grund av bestämmelserna i det uppsagda avtalet uppskattas till 55,917 kronor 5 öre, dels ock att ersättningen skulle gäldas under budgetåret 1935/1936. På grund härav har styrelsen hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas ett belopp av i runt tal 55,920 kronor.

Medicinalstyrelsen meddelar i detta sammanhang tillika, att utöver det sålunda begärda anslaget ytterligare medel icke syntes erfordras för inlösen av länsupptagningsanstalter vid statens sinnessjukhus.

Kungl. Maj:t har i överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag räknat med sagda belopp för nästa budgetår.

Ersättning till staden Lund.

Den 4 september 1930 har *Kungl. Maj:t* godkänt ett mellan fortifikationsdepartementet, å *Kungl. Maj:ts* och kronans vägnar, samt Lunds stads drätselkammare, å stadens vägnar, den 28 juli och den 23 augusti 1930 upprättat avtal avseende reglering av vissa ersättningsanspråk i anledning därav, att Södra skånska infanteriregementet i samband med genomförandet av 1925 års härordning förflyttats från Lund. Enligt nämnda avtal har kronan förbundit sig att för tiden från och med den 1 juli 1930 och intill dess Vipeholms sjukhus i Lund blivit färdigt och tagits i bruk, till staden betala ersättning, som skulle utgå för tiden till och med den 30 september 1934 med belopp, beräknat efter 12,000 kronor för helt år, samt för tiden efter den 30 september 1934 med belopp, beräknat efter 20,000 kronor för helt år.

Den staden Lund enligt ifrågavarande avtal tillkommande ersättningen för tiden till och med den 30 september 1934 bestreds av ett för ändamålet å riksstaten uppfört extra anslag under fjärde huvudtiteln. Staden tillkommande ersättning för tiden efter sistnämnda dag till och med utgången av detta budgetår utgår av det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m.

Enligt vad departementschefen inhämtat, kan Vipeholms sjukhus icke beräknas bliva färdigt att tagas i bruk förrän under första kvartalet av budgetåret 1935/1936. Med hänsyn därtill har departementschefen föreslagit att, i anslutning till statsverkspropositionens kalkyler beträffande det under femte

huvudtiteln (punkt 89) preliminärt upptagna anslaget till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. (jfr utgifter för kapitalökning, bilaga 2 s. 3), i nu förevarande sammanhang medel beräknas för gäldande av statsverkets ersättning till staden Lund för tiden 1 juli—30 september 1935. Då enligt avtalet ersättning numera skall utgå efter 20,000 kronor för år, utgör det för angivna tid erforderliga beloppet 5,000 kronor.

Kungl. Maj:t har i anslutning härtill räknat med sistnämnda belopp.

Sammanfattning.

I enlighet med vad departementschefen förordat skulle för nästa budgetår medel behöva anvisas till arbeten vid följande anstalter med här angivna belopp.

	Kronor
S:t Sigfrids sjukhus:	
a) ny- och ombyggnader	254,750
b) renoveringsarbeten	350,000
Vipeholms sjukhus:	
a) sjukhusets fullbordande enligt fastställd plan	350,000
b) paviljong för sinnesslöa kvinnor m. m.	500,000
S:t Olofs sjukhus	950,000
S:t Lars » :	
a) omändringsarbeten	210,000
b) avloppsanordning	98,500
Säters sjukhus:	
a) reningsverk	180,000
b) w. c.-anläggning	120,000
Salberga sjukhus	110,000
Psykiatrisk klinik vid universitetet i Uppsala	100,000
	Summa kronor 3,223,250

Vidare skulle under nästa budgetår erfordras *dels* för inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen ett belopp av 55,920 kronor, *dels* för ersättning till staden Lund ett belopp av 5,000 kronor, *dels ock* för vissa utredningar m. m. ett belopp av 18,000 kronor.

Den i angivna tablå upptagna summan av 3,223,250 kronor har föreslagits utgå från ett bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens allmänna fastighetsfond» anvisat reservationsanslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus, medan de återstående kostnaderna synts böra gäldas från ett under femte huvudtiteln uppfört reservationsanslag till inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. å 79,000 kronor, vilket preliminärt beräknats till 81,000 kronor.

Med avseende å fördelningen av medlen under först omfördälda anslag har nämnts, att den angivna beräkningen själfvallet icke avser att vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, har en ökning av beräknad medelsdisposition för ett visst ändamål ansetts kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages i de anvisade medlen för ett annat ändamål.

Utskottet.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att frågan om vissa renoveringsarbeten vid *S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö* varit föremål för riksdagens prövning jämväl föregående år. Kungl. Maj:t föreslog då riksdagen att besluta verkställande av vissa renoveringsarbeten vid sjukhuset för en beräknad kostnad av högst 1,077,000 kronor. Beloppet överensstämde med medicinalstyrelsens beräkningar. Byggnadsstyrelsen hade däremot ansett, att summan bort höjas med 88,000 kronor till 1,165,000 kronor.

Riksdagen fann för sin del, att det framlagda förslaget borde underkastas en överarbetning, därvid en omräkning av kostnaderna borde äga rum. Då emellertid vissa arbeten syntes vara av beskaffenhet att böra utföras på ett tidigare stadium, anvisade riksdagen för innevarande budgetår för vissa renoveringsarbeten vid sjukhuset ett belopp av 100,000 kronor.

Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag innebär beträffande renoveringsarbetenas omfattning ett förnyande av föregående års förslag. Beträffande kostnadssumman har Kungl. Maj:t däremot funnit sig böra räkna med det av byggnadsstyrelsen kalkylerade högre beloppet, 1,165,000 kronor. Den av riksdagen påyrkade omräkningen av kostnaderna för arbetena har nämligen givit det resultatet, att byggnadsstyrelsen, som verkställt omräkningen, ansett, att arbetena alltjämt med hänsyn till de betydande prisstegringarna å materialier och trots den sänkning av arbetspriserna, som ägt rum, betingade den av styrelsen förut beräknade summan.

Utskottet tillstyrker, att renoveringsarbeten vidtagas i huvudsak i den av Kungl. Maj:t föreslagna omfattningen. Däremot har utskottet icke blivit övertygat om att arbetena icke skulle kunna utföras för en lägre kostnadssumma, än Kungl. Maj:t ifrågasatt. Den omräkning av kostnaderna, som föregående års riksdag ansåg erforderlig, påyrkades givetvis därför, att riksdagen fann ett belopp av 1,077,000 kronor för det dåvarande vara för högt räknat. De förändringar å byggnadsmarknaden, som sedan dess inträtt, synas utskottet visserligen medföra, att man för närvarande måste räkna med ett förhållandevis högre belopp än för ett år sedan, men utskottet anser dock att arbetena med iakttagande av största möjliga sparsamhet och genom eventuella förenklingar böra kunna utföras för det av Kungl. Maj:t då beräknade beloppet, 1,077,000 kronor. Häri ingå jämväl de 100,000 kronor, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet tillstyrker alltså, att vid *S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö* må verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 1,077,000 kronor, varav för nästa budgetår torde böra beräknas 350,000 kronor.

Med anledning av uttalande av föregående års riksdag anbefalldes Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att skyndsamt fullfölja styrelsen den 30 januari 1931 lämnat uppdrag att verkställa utredning rörande uppförande av särskilda paviljonger för vård av svårskötta kvinnliga vuxna obildbara sinnesslöa vid vissa av statens sinnessjukhus samt att i samband därmed undersöka, huruvida icke en av paviljongerna vid det under byggnad varande *Vipeholms sjukhus i Lund* kunde i första hand såsom ett provisorium disponeras för nämnda kvinnliga klientel.

Därefter har Kungl. Maj:t den 25 januari 1935 föreskrivit, att fullständigt förslag till anordnande av vårdplatser för svårskötta kvinnliga vuxna obildbara sinnesslöa skulle av styrelsen framläggas i samband med avgivande av förslag rörande nytt sinnessjukhus i Norrland. Därjämte anbefalldes Kungl. Maj:t styrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen skyndsamt verkställa utredning rörande lämpligaste sättet för anordnande vid Vipeholms sjukhus i Lund av en ny paviljong för vård av obildbara sinnesslöa kvinnor.

Med stöd av den i sistnämnda hänseende gjorda utredningen har Kungl. Maj:t framlagt förslag om uppförande av en ny paviljong för nämnda ändamål vid sagda sjukhus. En summarisk kostnadsberäkning har givit det resultatet, att paviljongen skulle betinga en kostnad av 695,000 kronor, vartill skulle komma kostnaderna för utökning av köket vid sjukhuset m. m. och uppförande av en ny personalbostad med 15,000 respektive 60,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär alltså en partiell lösning av frågan om anstaltsvård för här ifrågavarande sjuka. Något avgörande hinder mot en dylik anordning synes utskottet med hänsyn till det trängande behovet av vård för dessa sjuka icke förefinnas. Härtill kommer, att den provisoriska anordning, som av riksdagen föregående år ifrågasattes, icke behöver tillgripas.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att den planerade paviljongen bör beräknas för 150 patienter.

Mot de framlagda summariska kostnadsberäkningarna har utskottet icke haft något att erinra. Utskottet förutsätter dock, att arbetena så utföras, att det beräknade beloppet av 770,000 kronor kommer att visa sig tillräckligt.

Utskottet tillstyrker alltså, att vid Vipeholms sjukhus i Lund må uppföras en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor jämte ett bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 770,000 kronor. För nästa budgetår torde härav böra beräknas 500,000 kronor.

Den i ärendet förebragta utredningen har övertygat utskottet om att trängande behov av ytterligare personalbostäder vid *Salberga sjukhus i Sala* föreligger. Vid besök å platsen har utskottet därjämte haft tillfälle att bekräfta sin uppfattning härutinnan.

Vad departementschefen anför i fråga om bostadshusens fördelning på olika enheter, anordnande av badrum i varje lägenhet, val av byggnadsmaterial och bostadshusens förläggning har ej givit utskottet anledning till erinran. Utskottet vill dock beträffande anordnandet av badrum understryka vikten av att hyresersättningen för lägenheterna med hänsyn till denna förmån för befattningshavarna så bestämmas, att befattningshavarna icke komma att i hyreskostnadshänseende intaga en gynnsammare ställning än övriga befattningshavare vid statens sinnessjukhus.

Såsom förut nämnts har Kungl. Maj:t beräknat byggnadskostnaderna till 217,000 kronor. Vid den granskning, utskottet ägnat handlingarna i denna del, har utskottet bibragts den uppfattningen, att en minskning av beloppet med 10,000 kronor synes möjlig.

Utskottet tillstyrker därför, att vid Salberga sjukhus må uppföras fyra bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 207,000 kronor, varav för nästa budgetår torde böra beräknas 110,000 kronor.

För anordnande av anslutning av avloppsledning för *S:t Lars sjukhus i Lund* till Lunds stads avloppsledning och reningsverk har Kungl. Maj:t beräknat en kostnad av 158,500 kronor. Härav belöpa å erforderliga anläggningar 98,500 kronor, vartill kommer en anslutningsavgift av 60,000 kronor enligt preliminärt träffat avtal mellan medicinalstyrelsen och staden.

Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet har endast velat framhålla angelägenheten av att storleken av rörledningarna så avväges, att ledningarna komma att visa sig tillräckliga jämväl för framtida behov.

Frågan om inrättandet av en *psykiatrisk klinik vid universitet i Uppsala* har, såsom av statsrådsprotokollet framgår, varit föremål för omfattande utredningar. Det förslag, som såsom resultat härav framkommit och nu förelagts riksdagen, har utskottet i princip intet att erinra emot. I likhet med departementschefen anser nämligen utskottet, att kravet på en psykiatrisk klinik, nära ansluten till universitetets övriga sjukvårdsanstalter, är i hög grad beaktansvärt. Denna uppfattning vinner jämväl stöd av de erfarenheter, som föreligga från universitetet i Lund och den psykiatriska kliniken därstädes samt från psykiatriska sjukhuset i Stockholm.

Vid besök å platsen har utskottet haft tillfälle att under sakkunnig ledning taga del av de lokala förhållandena samt å ort och ställe studera vissa detaljer i det framlagda förslaget. De därvid vunna erfarenheterna hava befast utskottets uppfattning, att ifrågavarande klinik bör komma till uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget.

Kostnaderna för kliniken hava av Kungl. Maj:t beräknats till 1,597,000 kronor, vilket belopp byggnadsstyrelsen vid granskning av handlingarna i ärendet för sin del kommit till. Såsom förut framhållits hava de delegerade beräknat kostnaderna till 1,497,000 kronor. Med iakttagande av största möjliga sparsamhet synes det utskottet icke uteslutet, att kostnaderna skulle kunna nedbringas jämväl under sistnämnda belopp. Det har särskilt förefallit utskottet antagligt, att kostnaden för anslutning till akademiska sjukhusets economicentraler skulle kunna icke obetydligt reduceras. Utskottet har sålunda funnit, att ett belopp av 1,450,000 kronor bör vara tillfyllest för byggnadsarbetenas utförande.

Vad den av departementschefen berörda vägfrågan angår, har utskottet endast velat framhålla, att nämnda fråga bör före arbetenas påbörjande genom avtal så ordnas, att särskilda kostnader icke åsamkas statsverket.

Vad departementschefen i övrigt anfört i förevarande ärende har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag med den ändringen, att kostnadssumman må uppgå till högst 1,450,000 kronor. Av nämnda belopp torde för nästa budgetår böra beräknas 100,000 kronor.

Beträffande Kungl. Maj:ts övriga här ovan av utskottet ej särskilt omnämnda förslag hava desamma ej föränlett någon erinran från utskottets sida.

I enlighet med vad utskottet sålunda förordat skulle för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid följande anstalter avses medel till här angivna belopp:

S:t Sigfrids sjukhus:	Kronor
a) ny- och ombyggnader	254,750
b) renoveringsarbeten	350,000
Vipeholms sjukhus:	
a) sjukhusets fullbordande enligt fastställd plan	350,000
b) paviljong för sinnesslöa kvinnor m. m.	500,000
S:t Olofs sjukhus	950,000
S:t Lars » :	
a) omändringsarbeten	210,000
b) avloppsanordning	98,500
Sätters sjukhus:	
a) reningsverk	180,000
b) w. c.-anläggning	120,000
Salberga sjukhus	110,000
Psykiatrisk klinik vid universitet i Uppsala	100,000
	Summa kronor 3,223,250

Vidare skulle under nästa budgetår erfordras *dels* för inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen ett belopp av 55,920 kronor, *dels* för ersättning till staden Lund ett belopp av 5,000 kronor, *dels ock* för vissa utredningar m. m. ett belopp av 18,000 kronor. För nu angivna ändamål tillstyrker utskottet anvisande i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av ett anslag å 79,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa, att riksdagen må

I) besluta, att vid S:t Sigfrids sjukhus vid Växjö skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag verkställas vissa renoveringsarbeten för en beräknad kostnad av högst 1,077,000 kronor;

II) besluta, att vid Vipeholms sjukhus i Lund skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras en paviljong för svårskötta obildbara sinnesslöa kvinnor jämte ett bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 770,000 kronor;

III) besluta, att vid Salberga sjukhus i Sala skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordat förslag uppföras fyra bostadshus för personal för en beräknad kostnad av tillhoppa högst 207,000 kronor;

IV) besluta, att anslutning av avloppsledning för S:t Lars sjukhus i Lund till Lunds stads avloppsledning och renings-

verk skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordad förslag anordnas för en beräknad kostnad av högst 158,500 kronor;

V) besluta, att vid akademiska sjukhuset i Uppsala skall i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordad förslag upprättas en psykiatrisk klinik, förlagd å det för densamma föreslagna området av stadsägorna 690 och 367, dock under förutsättning att sådan omläggning av södra infartsvägen till Uppsala beslutas, att det för kliniken avsedda området ej av nämnda väg skiljes från akademiska sjukhusets område, samt Uppsala stad förbinder sig att hava fullbordad vägomläggningen till dess kliniken är färdig att tagas i bruk,

besluta, att klinikens anslutning till akademiska sjukhuset och dess upprätthållande såsom avdelning av sjukhuset sker enligt av departementschefen förordade grunder,

ävensom besluta, att byggnader för kliniken och till densamma hörande personalbostäder skola i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordad förslag uppföras för en beräknad kostnad av högst 1,450,000 kronor;

VI) bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens allmänna fastighetsfond» till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 3,223,250 kronor, samt

VII) under femte huvudtiteln, avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, till Inlösen av vårdplatser vid sinnessjukhusen m. m. för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 79,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus kommer utskottet att senare yttra sig.

Stockholm den 17 maj 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

—
 Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Johansson* i Fredrikslund, *Bergqvist*, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson*, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Borell*, *Wallis*, *Gustafsson* i Benestad, *Petrén* och *Pauli*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Magnusson* i Skövde, *Jansson*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Holmgren*, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Höör, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Holmdahl*, *Danielsson* och *Svedberg*.